

جمهوری اسلامی ایران
شورای عالی انقلاب فرهنگی

شماره
تاریخ
پرست
.....

عناوین دروس عمومی معارف اسلامی

مصوب جلسه ۵۴۲ مورخ ۸۳/۴/۲۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی

شورای عالی انقلاب فرهنگی در جلسه ۵۴۲ مورخ ۸۳/۴/۲۳ به پیشنهاد وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (نامه شماره ۲/۲۲۹۶ مورخ ۸۳/۳/۲۳) عناوین سرفصل دروس معارف اسلامی را به این شرح تصویب کرد:

۱- دروس عمومی معارف اسلامی در پنج گروه و با این عناوین درسی می‌باشند:

گرایش	کد درس	عنوان درس	واحد	ساعت
۱- مبانی نظری اسلام	۰۱۱	اندیشه اسلامی ۱ (مبدأ و معاد)	۲	۳۲
	۰۱۲	اندیشه اسلامی ۲ (نبوت و امامت)	۲	۳۲
	۰۱۳	انسان در اسلام	۲	۳۲
	۰۱۴	حقوق اجتماعی و سیاسی در اسلام	۲	۳۲
۲- اخلاق اسلامی	۰۲۱	فلسفه اخلاق (با تکیه بر مباحث تربیتی)	۲	۳۲
	۰۲۲	اخلاق اسلامی (مبانی و مفاهیم)	۲	۳۲
	۰۲۳	آیین زندگی (اخلاق کاربردی)	۲	۳۲
	۰۲۴	عرفان عملی اسلام	۲	۳۲
۳- انقلاب اسلامی	۰۳۱	انقلاب اسلامی ایران	۲	۳۲
	۰۳۲	آشنایی با قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران	۲	۳۲
	۰۳۳	اندیشه سیاسی امام خمینی (ره)	۲	۳۲
۴- تاریخ و تمدن اسلامی	۰۴۱	تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی	۲	۳۲
	۰۴۲	تاریخ تحلیلی صدر اسلام	۲	۳۲
	۰۴۳	تاریخ امامت	۲	۳۲
۵- منابع اسلامی	۰۵۱	تفسیر موضوعی قرآن	۲	۳۲
	۰۵۲	تفسیر موضوعی نهج البلاغه	۲	۳۲

جمهوری اسلامی ایران

شورای عالی انقلاب فرهنگی

شماره
تاریخ
پوسته

۲- گذراندن حداقل ۴ واحد از دروس مزبور برای دانشجویان دوره‌های کاردانی و حداقل ۱۲ واحد برای دانشجویان دوره‌های کارشناسی، کارشناسی ارشد پیوسته و دکترای حرفه‌ای الزامی است.

۳- دانشجویان دوره‌های کاردانی موظفند یکی از دروس خود را از گروه «مبانی نظری اسلام» و درس دوم را از گروه «اخلاق اسلامی» انتخاب کنند.

۴- دانشجویان دوره‌های کارشناسی، کارشناسی ارشد پیوسته و دکترای حرفه‌ای موظفند دو درس خود را از گروه «مبانی نظری اسلام» و یک درس را از هر یک از چهار گروه دیگر انتخاب کنند.

۵- دانشجویان دوره‌های کارشناسی ناپیوسته با توجه به گذراندن چهار واحد درسی در دوره کاردانی صرفاً موظفند چهار درس از چهار گروه «مبانی نظری اسلام»، «انقلاب اسلامی»، «تاریخ تمدن اسلامی» و «آشنایی با منابع اسلامی» را انتخاب کنند.

۶- دانشجویان اقلیت‌های دینی می‌توانند دروس مورد نظر خود را بدون هیچ محدودیتی از بین کلیه دروس مندرج در جدول دروس عمومی معارف اسلامی انتخاب کرده و بگذرانند.

۷- سرفصل دروس مزبور پس از تصویب در شورای اسلامی شدن مراکز آموزشی به دانشگاهها و مراکز آموزش عالی ابلاغ می‌شود. ۱۳۷۷-۲/۵-۵۴۲-۲-۱

سید محمد خاتمی
۱۳۸۳

رئیس جمهور و رئیس شورای عالی انقلاب فرهنگی

کتابخانه

جمهوری اسلامی ایران

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

عناوین درسی و سرفصل دروس معارف اسلامی

**کمیته برنامه‌ریزی دروس معارف اسلامی
معاونت آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری**

بهمن ۱۳۸۳

ریز مواد، سرفصل دروس و

منابع درسی

معارف اسلامی

مصوب کمیته برنامه‌ریزی دروس معارف اسلامی

(مورد تأیید کمیته اسلامی شدن دانشگاهها)

تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی

کد درس: ۰۴۱

از مجموعه ۴: دروس تاریخ و تمدن اسلامی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنیاز: ندارد

هدف: آشنایی با شکل گیری تمدن اسلامی و عناصر داخلی و خارجی مؤثر در تعالی و انحطاط آن به منظور تقویت خودباوری و تحکیم هویت ملی اسلامی.

سرفصل‌ها: (برای ۳۲ ساعت نظری در یک نیمسال تحصیلی)

۱- مباحث پایه

۱-۱- واژه شناسی تاریخ، فرهنگ، تمدن و تجدد

۱-۲- عناصر تشکیل دهنده فرهنگ و تمدن

۱-۳- تعریف تمدن اسلامی و محدوده تاریخ و جغرافیایی آن

۲- تمدن اسلامی و علل و عوامل آن

۲-۱- ویژگیهای تمدن اسلامی

۲-۲- نهضت شکوفایی علمی در تمدن اسلامی

۲-۳- نهادهای سیاسی، اجتماعی و علمی تمدن اسلامی

۲-۴- علل و عوامل اعتقادی، فرهنگی و اجتماعی، پیدایش و شکوفایی تمدن اسلامی

۲-۵- تاثیر فرهنگ‌ها و تمدن‌های پیشین در پیدایش تمدن اسلامی (یونان، ایران و ...)

۲-۶- خدمات متقابل اسلام و ایران

۳- زمینه‌های ضعف، علل و عوامل رکود تمدن اسلامی

۳-۱- تهاجم دشمنان خارجی (مغول، صلیبیان و ...)

۳-۲- اشرافی گری و حکومت‌های خودکامه و دورشدن خلافت

از معیارهای اصیل اسلامی

۳-۳- تحجرگری و محدودیت‌های سیاسی و اجتماعی

۳-۴- دنیا پرستی و انحطاط اخلاقی و انحراف از اسلام

۴- تأثیر تمدن اسلامی بر تمدن غرب و پیدایش رنسانس

۵- ظرفیت‌های موجود در جهان اسلام

۵-۱- موقعیت جغرافیایی و ژئوپلتیک کشورهای اسلامی

۵-۲- منابع زیرزمینی و انسانی کشورهای مسلمان

۵-۳- سرمایه فرهنگی و معنوی اسلام

۶- انحطاط معنوی و بحرانهای درونی دنیای مدرن

منابع:

- ۱- تمدن اسلامی در اندیشه سیاسی امام خمینی، (مجموعه مقالات) موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی.
- ۲- دانش مسلمین، محمدرضا حکیمی.
- ۳- تاریخ تمدن اسلامی، میان محمد شریف، ترجمه خلیل خلیلیان.
- ۴- خدمات متقابل اسلام و ایران، مرتضی مطهری.
- ۵- علم و تمدن اسلامی، سید حسین نصر، ترجمه احمد آرام، تهران نشر اندیشه.
- ۶- تاریخ و فرهنگ و تمدن اسلامی، زین العابدین قربانی.
- ۷- مسلمانان در بستر تاریخ، یعقوب جعفری.

منابع تکمیلی:

- ۱- هفت قرن فراز و نشیب تمدن اسلامی در اسپانیا، ایگناسیو اولانو، ترجمه ناصر موفقیان.
- ۲- تاریخ تمدن غرب و مبانی آن در شرق، کرین برینتون و دیگران، ترجمه پرویز داریوش.
- ۳- نقش پیامبران در تمدن انسان، فخرالدین حجازی.
- ۴- تاریخ تمدن (مشرق زمین گاهواره تمدن)، ویل دورانت، ترجمه احمد آرام، ج ۱.
- ۵- ریشه‌های ضعف و عقب‌افتادگی مسلمین، سمیع عاطف الزین، ترجمه محمود رجبی و محمدتقی کمالی نیا.
- ۶- تاریخ دانشگاه‌های بزرگ اسلامی، عبدالرحیم غنیمه، ترجمه نورالله کسائی.
- ۷- تاریخ و فرهنگ، مجتبی مینوی.
- ۸- تاریخ علوم اسلامی، جلال الدین همایی.
- ۹- تاریخ و تمدن و فرهنگ ایران، از اسلام تا صفویه، احمد تاجبخش، انتشارات نویه شیراز.
- ۱۰- تاریخ آموزش و پرورش اسلام و ایران، علی محمد الماسی.
- ۱۱- منابع فرهنگ اسلامی، میان محمد شریف، ترجمه خلیل خلیلیان.
- ۱۲- مقدمه ابن خلدون، عبدالرحمن ابن خلدون، ترجمه محمد پروین گنابادی، تهران، بنگاه ترجمه و نشر کتاب.
- ۱۳- میراث اسلام یا آنچه مغرب زمین به ملل اسلامی مدیون است، سیزده تن از مستشرقین و استادان دانشگاه‌های انگلستان، ترجمه مصطفی علم، تهران، کتابفروشی مهر.
- ۱۴- دین و دولت در اندیشه اسلامی، محمد سروش.
- ۱۵- علم تاریخ در گستره تمدن اسلامی، دکتر صادق آئینه‌وند.
- ۱۶- اسلام و تمدن اسلامی، آندره هیکل، ترجمه حسن فروغی.
- ۱۷- نقش فرهنگ و تمدن اسلامی در بیداری غرب، ذکرالله محمدی.
- ۱۸- تاریخ و تمدن، علی شریعتی.
- ۱۹- ریشه‌های ضعف و عقب‌افتادگی مسلمین، سمیع عاطف الزین، ترجمه محمود رجبی و دیگران.

- ۲۰- تاریخ دانشگاه‌های بزرگ اسلامی، عبدالرحیم غنیمه، ترجمه نورالله کساری.
- ۲۱- سیر حکمت در اروپا، محمدعلی فروغی.
- ۲۲- علل پیشرفت اسلام و انحطاط مسلمین، زین العابدین قربانی.
- ۲۳- مجموعه مقالات فرهنگ و تمدن اسلامی، تدوین محمدنصیری، انتشارات معارف.
- ۲۴- مدارس نظامیه و تاثیرات علمی و اجتماعی آن، نوالله کسائی.
- ۲۵- تاریخ علوم اسلامی، جلال‌الدین همایی.
- ۲۶- فرهنگ اسلام در اروپا، زیگرید هونکه، ترجمه مرتضی رجایی.
- ۲۷- تاریخ علوم عقلی در تمدن اسلامی، ذبیح‌الله صفا.
- ۲۸- تاریخ و تمدن اسلام، جرجی زیدان، ترجمه جواهر کلام.